

עין משפט
נר מציה

נמ:

כקרני חיה ולא טלפים כטלפי חיה וי"ל הכי כל שיש לו קרנים גרידא כקרני חיה חלצו מותר או שיש לו טלפים כטלפי חיה כמו כן אין לספוקי צבהמה רבי דוסא אומר יש לה קרנים כקרני חיה חלצה מותר יש לה טלפים כטלפי חיה אכתי איכא לספוקי צבהמה דיש טלפי

חיה דומות כטלפי צהמה והשתא מנתי' דפ' צא סימן (גדה נא): דכל שיש לו קרנים יש לו טלפים מני אחי ככולי עלמא דרבנן מודו כל שיש לו קרנים יש לו פרסות דדוקות אך קשה על פירוש זה דכי פריך והרי עו שיש לו קרנים וטלפים מסתמא הוי ההוא טלפים^(א) דמו כטלפי דחיה כמו טלפים דברייתא ולמה ליה למימר תרמי דאיכא צעו כיון דצמד סגי להמיר חלצה: **וְהָרִי עוֹ דַּחְרוּקוֹת**. פי' כּוֹנֵטֶרֶס דסֵלֶקָא בַּ דַּעֲמִיָּה דהֵדֵר צִיָּה מִכְרוּכוֹת וְאוֹקִי סִימְנָא אֲחֲרוּקוֹת וּכְרוּכוֹת מוֹ לֹא צַעֲיִן וְתִימָה וְלִשְׁנֵי לִיָּה דתַּרְוִיחֵיהּ צַעֲיִן חֲרוּקוֹת וּכְרוּכוֹת וְעוֹד בְּסֻמּוֹן דַּצַּעֲיִן חֲרוּקוֹת וּכְרוּכוֹת וַחֲדוּרוֹת אֲמַאי לֹא סָגִי בְּכִרְוּכוֹת וַחֲרוּקוֹת וּמִפְרַשׁ הַרִיב"ס דהֵאִי וְהִרִי עוֹ מַעֲמָא כִּרְכוּחַ פִּרְיָן דְּכִרְוּכוֹת וַחֲרוּקוֹת חֲלָצוּ אֲסוּר לִמְאָן דְּלֹאֲסֵר לֵהּ בְּסֻמּוֹן וְאֻע"ג דְּלִית הִלְכָתָא כּוּוּתִיָּה פִּרְיָן אֲלִיצִיָּה הִיכִי מִפְרַשׁ לֵה לְצַרִייתָא וּמַשְׁנֵי מַפּוֹצְלוֹת צַעֲיִן וּפִרְיָן וְהִרִי צִצִי כו' עַד הִיכָא דִּלָּא מִיפְלָגֵן צַעֲיִן כְּרוּכוֹת חֲרוּקוֹת וַחֲדוּרוֹת דְּכִכְרוּכוֹת וַחֲרוּקוֹת לְבַד לֹא אִ סָגִיא מִשּׁוּם עֵינָא דְּכִרְכוּחַ וַצַּחֲדוּרוֹת וּכְרוּכוֹת נִמִי לֹא סָגִי דְשַׁל שׁוֹר נִמִי כְּרוּכוֹת וְעִגּוּלוֹת וַחֲדוּרוֹת גַּם חֲדִין בְּרָאשֵׁיתָן: ז] קֵאִי אֵלֵא אַחֲדוּרוֹת וְלִמ"ד עוֹ כְּרִכִּין חִיה: ס] וְצִבִי כֵּן הוּא כְּדֹאמְרִינָן בְּסוּף מִסַּכַּת כְּתוּבוֹת וַחֲזִינָן נִמִי: פ] וְלִמְדֵּה כִּמוֹ כֵּן הִיָּה וְכוּלִּי לְדַקוֹק מִקְרֵשׁ:

רבינו גרשום

כְּרוּכוֹת צַעֲיִן. כְּלוּמֵר סֵדֶק עַל סֵדֶק כְּשׁוֹר דְּמִיחֵי כִקְרָן בְּחוּךְ קָרָן: חֲרוּקוֹת צַעֲיִן. דֵּאִינָן חֲלוּקוֹת: מוּפָצְלוֹת צַעֲיִן. שְׁנִים וּשְׁלֹשָׁה בְּקָרָן אַחַת: הַדּוּרוֹת צַעֲיִן. עִגּוּלוֹת: מִפְרִי פִי אִישׁ דְּהוּא שְׂרִיחַ תִּשְׁבַּע נִפְשׁוּ דְקָנָה וְאֵכֵל: וְהוּוּרׇוּ בְּרִבְיִנוּ אַחַא כו'. כְּלוּמֵר דְּשִׁמּוּאֵל דִּשְׂרִי כוּוּתִיָּה בְּרִבְיִנוּ אַחַא דֹּאסֵר: טוּבִיא דְּבִי עֵילֵאִי. צִבִי שֵׁל אֲחוּר יַעֲר שְׁשֵׁמוּ עֵילֵאִי: בִּין אֲוֹנָא לֵאֲוֹנָא. כְּלוּמֵר בִּין אֲוֹן לֵאֲוֹן: פִּרְשָׁא קִטְלִי אַרְיָא. לִשׁוֹן פִּרְשִׁים: א"ל איברא. כְּלוּמֵר וְדֵאִי אֲנִי רֹצֵחַ:

אלו טרפות פרק שלישי חולין

לפסיר חלצה. והכי קאמר אלו סימני חיה לידע שחלצה מותר: **שיש לה קרנים**. לקמיה מפרש: **טלפים**. כפורני הפרסות: **אי אסה לריך לחזור**. שאפילו נחמכו רגליה כשרה וחלצה מותר שהקרנים סימן מובהק הוא: **קרש**. חיה היא ולקמיה מפרש לה: **כרוכוס**.

גילדי גילדי קליפה על קליפה כעין קרני השור: **חרוקות**. מלאות פגימות וחרזים קרניי"ר בלע"ז: **והרי עו דחרוקות**. דקס"ד הדר ביה מכרוכות ואוקי סימנא אחרוקות וכרוכות מו לא צעין: **מפוצלות**. פורקיי"ר בלע"ז: **והרי צבי דאין מפוצלות**. לא ידענא מאי קאמר דהא ודאי מפוצלות הן וגרסא צעיני שמה שאנו קורין צבי לא היו הס קורין צבי אלא אותן הנקראים שטיינצו"ק וקרנים שלהן אינן מפוצלין: **חדוות**. עגולות שמעמי ולא כשל עו שהן רחצות ולא^(א) נראה דכרוכות היינו עגולות כדאמר בצ"ק (דף נ:.) גצי שיחין ומערות ובככורות (דף מ:.) נמי גצי א פיו דומה לשל חזיר והכי גרסינן ב^(ב) דחרוות^(ג) כעין קרני איל וצבי שחדין למעלה: **הלכך**. כיון דאיכא מפוצלות ואיכא דלאו מפוצלות: **היכא דמיפוצלא לא דיינא ולא דיינא היכא דלא דמיפוצלא בעינן** כרוכות חדורות וחרוקות והוא דמיבלע חירקיייהו והיינו ספיקא דעיאי^(ד) כרכוז ההיא עייא כרכוז דהואי בי ריש גלותא דעקור מלא צנא דתרבא מינה רב אחאי אסר רב שמואל בריה דרבי אבהו אבל מיניה קרי אנפשיה^(ה) מפרי פי איש תשבע במנו שלחו מתם הלכתא כוותיה דשמואל בריה דרבי אבהו והזהרו ברבינו אחאי שמואיר עיני גולה הוא: **בוקרש אע"פ שאין לו אלא קרן אחת מותר**: אמר רב יהודה קרש טביא **דבי עילאי** מגרם אריא **דבי עילאי** אמר רב כהנא תשע אמהתא הוי בין אונא לאונא **דאריא דבי עילאי** אמר רב יוסף שיתסר אמהתא הוי משכיה דטביא **דבי עילאי** אמר ליה קיסר לר' יהושע בן חנניה אלהיכם כאריה מתיל דכתבי^(ו) אריה שאג מי לא יירא מאי רבותיה פרשא קטיל אריא אמר ליה לאו כהאי אריא מתיל כאריא **דבי עילאי** מתיל אמר ליה בעינא דמיהוית ליה ניהלי אמר ליה לא מצית חוית ליה אמר ליה **איברא חוינא** ליה בעא רחמי אתעקר מדוכתיה כי הוה מרחיק ארבע מאה פרסי גידם חד קלא אפילו כל מעברתא ושורא דרומי נפל אדמרחק תלת מאה פרסי גידם קלא אחרינא נתור כבי ושיני דגברי ואף הוא נפל מכורסייא לארעא א"ל במשורתא מינד בעי רחמי עליה דלהדר לדוכתיה בעא רחמי עליה ואהדר ליה לאתריה אמר ליה קיסר לר' יהושע בן חנניה בעינא דאיחוי לאלהיכו א"ל לא מצית חוית ליה א"ל איברא חוינא

אריא. אדם גבור הורג את הארי: **דמחזים ניהליה**. לאריא דבי עילאי: **איברא**. אמת אני רוצה לראותו ועל כרחך לריך אתה להראותו לי: **אפילו כל מעברתא**. הפילו כל הנשים המעוברות: להדי

ויתרן של ישראל נותן עינו עליהם לשומרם וה"ג ר"ת מבוצלות כלומר זקופות וראשיהם כפופות ושל צבי אינם כפופות כלל ומבוצלות לשון כפיפה כדאמר בקדושין פרק האומר (דף סג:) מאי משמע דהאי חגס לישנא דבוצלנא הוא דכתיב הלכוך כאגמון ראשו ואפילו גרסינן מפוצלות אין לחוש דכמו מבוצלות הוא כדאשכחן פרק כל מערבין (עירובין כט:.) ^(א) דאפציל זירתא דהוי כמו דאצילי ובמשניות יש בזמה מקומות הבקר במקוס הפקר (פאה פ"ו משנה א:) **וּבְקִרְשׁ אֻע"פ שֵׁאִין לוֹ אֵיִלָּא קָרָן אַחַת חִלְבוּ מוֹתֵר**. וא"ת בפרק בזמה מדליקין (שבת דף כח:) אמר תחש קרן אחת היה לו צמחאו וטהור היה מדאמר רב יהודה דאמר שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת הימיה לו צמחאו והיכי דייק מדרב יהודה שהיה תחש טהור והלא כל אותן שיש להן קרן אחת אינן שוין דהא איכא קרש שהוא חיה ושור שהוא צמה וי"ל דסמיך אמתניתין דצא סימן (גדה דף נא:) דכל שיש לו קרנים יש לו טלפים ומסתמא אפילו בקרן אחת איירי מדאשכחן שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת הימיה צמחאו וטהור ומייהו כמו כן היה ^(ב) לדקדק מקרש דהא חזינן שאין לו אלא קרן אחת והוא מעלה גרה ומפרים פרסה: **הבי** גרסינן שיתסר ^(ג) (הוי משכה אמהתא) דטביא דבי עילאי ולא גרסינן אריא דאפילו צין אונא לאונא אית ליה תשע אמהתא א"כ משכיה טפי משיתסר: **נתור בבי** ושיני. מכאן משמע דככי לא הוי החניכיים שקורין יינצי"ש שאותן אין דרכן ליפול כדאשכחן בערבי פסחים (דף קיג.) א"ל רב לצריה לא תשתי סמא ולא תעקור ככי אלא ככי הם השינים האחרונים הטוחנים המאכל ושינים הם השינים שלפנים וכן (איוב יג) על מה אשא בשרי בשיני מתרגמינן אטול בסרי בככי. [וע"ע תוס' ע"ז כח. ד"ה כתי': בקומתן

מסורת הש"ס

א] גבי הערוך ערך חקנ צ' מדוקות, ב] גבי הערוך הדורות ח"ל הדורות פי' עגולות כרוכות סדק על סדק דמחוי בקרן בחור קרן חרוקות דאין חלוקות, ג] גבי הערוך כרצו פי' שס מקוס, ד] גבי הערוך אברא וכתב התוסף שהוא מלשון ברי', ה] בס"א: ולי, ו] [צ"ל זנב הגדין, ז] גבי הרש"ל הדורות, ח] גבי הרש"ל חדוות, וכן לקמן, ט] צ"ל דעו. רש"י, י] [ושם אתא דאציל זירתא, יא] [צ"ל אמהתא הוי משכה],

תורה אור השלם

1. מפרי פי איש תשובע בטנא תבואת שפתיו ישובע: משלי יח כ
2. אריה שאג מי לא יירא אדני אלהים דבר לא מי אציבא: עמוס ג ח

הגהות חב"ח

א] גבי וקרש וכו' קרן אחת חלבו מותר כל"ל וכן בסמוך:

הגהות מהר"ב רגישבורג

א] גבי אע"פ שאין לו אלא קרן אחת מותר ובללא הוא כ"ל: ב] רש"י ד"ה חדוות וכו' והכי גרסי' חדוות כעין וכו' כ"ל:

צעי רש"י

קרניי"ר [קרינוד"ש].

סדוק.

פורקיי"ר ש

[פורקיידי"ש]. מפוצלות.

שטיינבו"ק

[אישטיינבו"ק]. אקו.

יעל-סלע.

דיי"ן. צבי.